

Przemoc domowa

*

Czym jest przemoc w rodzinie?

Przemoc w rodzinie to zamierzone, świadome działanie jednej osoby względem drugiej, które ma na celu wywołanie szkody na zdrowiu lub życiu, naruszające prawa i dobra osobiste i powodujące cierpienie. Często wynika z przewagi siły fizycznej lub psychicznej, kiedy sprawca jest silniejszy a ofiara słabsza. Zgodnie z art. 207§1 Kodeksu Karnego, przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym z urzędu. Oznacza to, że w takich sprawach policja oraz prokuratura prowadzą postępowanie bez względu na to, kto zgłosi to przestępstwo (np. osoba poszkodowana, sąsiedzi, kurator, pracownik socjalny, itd.).

Bardzo często zdarza się, że człowiek który doświadczył przemocy w rodzinie nie wie w jaki sposób może dowieść ze został jej ofiarą, zwłaszcza w przypadku psychicznego znęcania się. Tymczasem nie trzeba mieć siniaków ani innych obrażeń, żeby być ofiarą. Istnieją przepisy prawa, które określają, jakie działania uznaje się za przemoc domową.

Według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie za przemoc uważa się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przepisy nie określają, jak często mają pojawiać się te czyny lub jak długo mają trwać, aby były uznane za przemoc domową. To może być nawet jeden czyn!

Wśród najczęściej pojawiających się metod stosowanych przez sprawców są m.in.:

- Groźby, które często przejawiają się w agresywnej gestykulacji, zastraszaniu przy wykorzystaniu przewagi fizycznej, niszczeniu sprzętów, tłuczeniu naczyń.
- Nękanie to np.: śledzenie i sprawdzanie drugiej osoby, podsłuchiwanie rozmów, otwieranie korespondencji, poniżanie i zawstydzanie przy innych.
- Przemoc psychiczna, czyli ubliżanie, drwiny, uniemożliwianie kontaktów z rodziną lub znajomymi, opowiadanie innym osobom kłamstw o partnerze.
- Przemoc seksualna polega zazwyczaj na zmuszaniu groźbą do współżycia płciowego lub współżycie wtedy, gdy druga strona tego nie chce. Takie czyny, a tym bardziej gwałt (także w małżeństwie) są przestępstwem. Sprawca może odpowiadać za to z art. 197 kodeksu karnego.



- Przemoc ekonomiczna to m.in. groźenie niedawaniem pieniędzy na życie, gdy nie spełni się żądań partnera dotyczących np. sposobu wychowywania dzieci, wydzielanie kwot pieniędzy, które nie zaspokajają niezbędnych potrzeb rodziny, itd.

*

JEŚLI JESTES OFIARĄ LUB ŚWIADKIEM RZEMOCY

Pamiętaj, że jako ofiara przemocy domowej możesz skorzystać z wielu szczególnych praw. Przysługują Ci one w kontaktach z policją, prokuratorem, a także na sali sądowej.

Możesz wezwać Policję. Policja ma obowiązek przyjąć wezwanie i stawić się jak najszybciej. Masz prawo poprosić funkcjonariuszy o okazanie legitymacji służbowej. Warto zapisać ich dane wraz z numerem legitymacji. Te informacje mogą się przydać, gdybyś chciała składać na nich skargę lub wzywać jako świadków do sądu (będą musieli się stawić). Funkcjonariusze muszą sporządzić notatkę służbową i założyć Niebieską Kartę. Jeśli czujesz zagrożenie ze strony sprawcy, masz prawo zażądać, żeby zatrzymano go na 48 godzin. A jeśli jest nietrzeźwy, by odwieziono go do izby wytrzeźwień.

Możesz zgłosić przestępstwo. Zaraz po interwencji policji lub np. następnego dnia, masz prawo zawiadomić prokuratora o popełnieniu przestępstwa. Możesz to zrobić ustnie lub pisemnie (listem poleconym lub składając pismo osobiście). Prokuratura nie później niż w ciągu 6 tygodni od złożenia zawiadomienia o przestępstwie ma obowiązek odpowiedzieć, czy wszczyna postępowanie przeciwko sprawcy. Jeśli prokuratura odmówi, masz prawo złożyć zażalenie. Pamiętaj, że jako ofiara przemocy masz prawo też zapoznać się z aktami sprawy.

Dowody przeciw sprawcy

Aby prokuratura prowadząca postępowanie przeciwko sprawcy przemocy domowej mogła wystąpić z aktem oskarżenia do sądu, potrzebne będą dowody. Mogą to być m.in.:

- **obdukcja lekarska** (w przypadku przemocy fizycznej)- czyli zaświadczenie lekarskie stwierdzające i opisujące obrażenia cielesne lub dokumentacja medyczna stwierdzająca leczenie się ze skutków pobicia i wszystkie zapisaki lekarza dotyczące historii choroby
- **zeznania świadków**, czyli członków rodziny, sąsiadów, a także osób, które pośrednio wiedziały o fakcie przemocy (np. personel ośrodka pomocy społecznej, gdzie ofiara przemocy zwracała się o pomoc);
- **Twoje zeznania**;
- **zaświadczenia** o pobytach w ośrodkach i centrach pomocy dla ofiar przemocy.

*



CO MOŻESZ ZROBIĆ W SĄDZIE

- Jeśli jesteś ofiarą przemocy możesz być oskarżycielką posiłkową w sądzie. Po skierowaniu przez prokuratora sprawy do sądu, na pierwszej rozprawie możesz zgłosić, że chcesz być oskarżycielem posiłkowym. Dzięki temu masz prawo zadawać pytania oskarżonemu i świadkom, możesz składać wnioski o przesłuchanie dodatkowych świadków, dołączyć nowe dowody w sprawie, masz prawo mieć adwokata (także z urzędu). Jeśli nie jesteś oskarżycielem posiłkowym również możesz pozostać na sali rozpraw podczas toczącego się postępowania, nie możesz jednak zadawać pytań świadkom i oskarżonemu, a zgłoszone przez Ciebie uwagi i wnioski mogą nie zostać brane pod uwagę przez sąd.
- Jeśli z aktem wymierzonej przeciwko Tobie lub przeciwko Twoim najbliższym przemocy wiążą się również straty materialne (wybite okno, zniszczony sprzęt domowy itp.), możesz domagać się od sprawcy odszkodowania i zadośćuczynienia za krzywdy. Na pierwszej rozprawie karnej możesz złożyć wniosek o wytoczenie powództwa adhezyjnego. Powództwo adhezyjne to proces uboczny. Oskarżony więc w jednym procesie odpowiada karnie i cywilnie. Zaletą takiego rozwiązania jest to, że wszystko odbywa się w jednym procesie. Ustalenia faktyczne czynione są na podstawie tych samych środków dowodowych. Dodatkowa zaleta to również brak konieczności uiszczania wpisu sądowego od dochodzonego roszczenia. Wadą natomiast tego rozwiązania jest przedłużenie procesu karnego o badanie kwestii odpowiedzialności cywilnej.

*

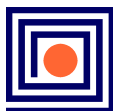
GDZIE SZUKAĆ POMOCY

Policja

Policja ma obowiązek przyjąć wezwanie i stawić się jak najszybciej. Masz prawo poprosić funkcjonariuszy o okazanie legitymacji służbowej. Do podstawowych zadań Policji należy m.in. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia, przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra. Dlatego obowiązkiem wezwanych w razie aktu przemocy funkcjonariuszy jest:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (będzie można je wykorzystać jako dowody w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia (masz prawo zażądać, żeby sprawca został zatrzymany lub odwieziony do Izby wytrzeźwień).
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Od policjanta masz prawo żądać założenia **NIEBIESKIEJ KARTY**.



Funkcjonariusz wpisuje do formularza dane osób poszkodowanych i sprawcy przemocy oraz datę i czas interwencji. Dokładnie opisuje też formy przemocy użyte przez sprawcę, a także umieszcza informację, czy znajdował się on np. pod wpływem alkoholu. Następnie Twoja Niebieska Karta trafia do dzielnicowego, który w ciągu 7 dni od daty interwencji musi się skontaktować z rodziną w której miała miejsce przemoc. Powinien on również zorientować się jakie są potrzeby ofiar przemocy i udzielić informacji, które instytucje mogą udzielić im pomocy. Po założeniu Niebieskiej Karty dzielnicowy co najmniej raz w miesiącu powinien odwiedzać rodzinę by sprawdzić, czy domownicy są bezpieczni i jak zachowuje się sprawca. Jeśli te obowiązki nie są spełniane i dzielnicowy nie służy pomocą, możesz zgłosić to do jego przełożonego.

Niebieską Kartę zakłada też pomoc społeczna (MOPS). Jest to załącznik do rodzinnego wywiadu środowiskowego i zawiera podobne dane jak formularz policyjny.

Prokuratura

Jeśli jesteś osobą poszkodowaną lub świadkiem przemocy możesz złożyć zawiadomienie o popełnionym przestępstwie w prokuraturze. Wówczas gdy jest uzasadnione podejrzenie, prokuratura wspólnie z policją mają obowiązek wszcząć postępowanie przygotowawcze w celu sprawdzenia stanu faktycznego, wyjaśnić okoliczności czynu, zebrać i zabezpieczyć dowody, a w razie potrzeby ująć sprawcę lub zastosować środek zapobiegawczy w postaci dozoru policyjnego, czy tymczasowego aresztowania.

Działalność gmin

Pomocy możesz szukać w gminie. Zwłaszcza jeśli z przemocą wiąże się także problem alkoholowy, obowiązek przeciwdziałania przemocy spoczywa na samorządach lokalnych. Wśród pomocy jakiej można szukać w gminie jest m.in. pomoc psychologiczna i prawna (prowadzenie punktów informacyjno- konsultacyjnych, schronisk dla ofiar przemocy, ośrodków interwencji kryzysowej, telefonów zaufania i programów środowiskowych) a także wspierania organizacji pomagających ofiarom przemocy domowej i grup wsparcia dla poszkodowanych. Zadania te powinny być umieszczone w Gminnym programie rozwiązywania problemów alkoholowych.

W przypadku gdy aktem przemocy towarzyszy nadużywanie alkoholu do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należą też:

- przeprowadzenie dokładnego rozeznania sytuacji (wywiad środowiskowy),
- wezwanie osoby nadużywającej alkoholu i stosującej przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich,
- udzielenie wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym,
- poinformowanie członków rodzin o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej,
- prowadzenia dokumentacji przypadku,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadomienie organów ścigania,
- w razie konieczności powiadomienie policji i wnioskowanie o objęcie rodziny działaniami zgodnymi z kompetencjami, np. wizyty dzielnicowego,



- w razie konieczności powiadomienie ośrodka pomocy społecznej i wnioskowanie o objęciu rodziny działaniami zgodnymi z kompetencjami,
- wnioskowanie do sądu rejonowego o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,

Pomoc społeczna

W strukturach lokalnych działają Miejskie lub Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, gdzie pracownicy socjalni mogą udzielić bezpośredniej pomocy osobom potrzebującym. W Ośrodkach pomocy społecznej możesz założyć również Niebieską Kartę. Jest to załącznik do rodzinnego wywiadu środowiskowego i zawiera podobne dane jak formularz policyjny. Pracownicy socjalni mają obowiązek wypełnić ten załącznik i określić jaka pomoc będzie udzielona rodzinie, odwiedzać tą rodzinę oraz skierować ofiary przemocy domowej do poradni psychologicznej i prawnej.

Oprócz tego pracownik socjalny przygotowuje wszechstronny plan działania, monitoruje efekty podjętych działań, pomaga w załatwianiu spraw urzędowych, udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy.

W uzasadnionych przypadkach w Ośrodkach Pomocy Społecznej można uzyskać pomoc finansową w formie zasiłków (stałych, okresowych bądź celowych) lub pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się, a także pomoc rzeczową (odzież, żywność)

Jeżeli jesteś ofiarą przemocy domowej, to MOPS musi udzielić ci wsparcia bez względu na to, jaki jest dochód twojej rodziny (ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (DzU nr 180/2005, poz. 1493).

*

Ważne telefony

Ofiary przemocy w rodzinie mogą uzyskać porady pod numerami **NIEBIESKIEJ LINII**:

0-801-120-002 czynny od poniedziałku do soboty w godzinach 10.00-22.00 i w niedziele między 8.00 a 16.00 (poradnię prowadzi Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)

(0-22) 668-70-00 w dni powszednie od 14.00 do 22.00. Natomiast w poniedziałki i piątki w godzinach 18.00-22.00. odbywają się dyżury prawne (poradnię prowadzi Instytut Psychologii Zdrowia PTP).

